

...„Budi se, živi život, budi hrabar. Iskoristi sve svoje mogućnosti, budi prisutan, otvori oči. Budi dosledan sebi, i stvaraj, stvaraj, gradi, ne oklevaj. Veruj. Nadaj se“. ...

(Iz automonografije „A ko si ti“, Predraga Mikija Manojlovića, objavljene u čast glumačke nagrade „Dobričin prsten“, čiji je Manojlović bio laureat 2012. godine)

Organizator i producent

JU Nikšićko pozorište

Savjet Festivala

Milorad Jovanović (predsjednik)

Dragica Milić

Goran Bulajić

Tanja Perišić

Zoran Bulajić

Vojislav Krivokapić

Milan Korać

Selektor Festivala

Zoran Bulajić

Žiri Festivala

Petar Pejaković (predsjednik)

Mirko Vlahović, član

Sreten Mitrović, član

Organizator

Tanja Perišić

Moderator razgovora o predstavama

Vanja Kovačević

Vizuelni identitet

Milka Delibašić

Nagrade Festivala

Grand prix za najbolju žensku ulogu

Grand prix za najbolju mušku ulogu

Grand prix za najbolji partnerski odnos na sceni

Grand prix za najbolju epizodnu žensku ulogu

Grand prix za najbolju epizodnu mušku ulogu

Pokrovitelji

Vlada Crne Gore / Ministarstvo kulture i Opština Nikšić

Prodaja karata

Biletarnica Nikšićkog pozorišta, od 8, 00 do 20, 00 h

Tel. 040/213- 566, 068/241 - 701

Program Festivala

02.11. (ponedjeljak)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

Svečano otvaranje Festivala / pozdravna riječ predsjednika Opštine Veselina Grbovića i dodjela nagrade „Veljko Mandić“

Nikšićko pozorište

BILO JEDNOM U MAJU

Tekst: Žolt Požgaj

Adaptacija i režija: Goran Bulajić

Scenografija: Anka Gardašević

Kostimografija: Jelena Đukanović

Muzika: „Autogeni trening“

Uloge:

Kristina Stevović

Gordana Mićunović

Nikola Vasiljević

Stevan Radusinović

Jovan Krivokapić

Miloš Pejović

Boban Čvorović

Nebojša Vulcanović

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

03.11. (utorak)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

Narodno pozorište - Beograd i Šabačko pozorište

BIZARNO

Tekst: Željko Hubač

Režija: Snežana Trišić

Scenografija: Darko Nedeljković

Kostimografija: Marina Medenica

Kompozitor: Srđan Marković

Uloge:

Igor Đorđević

Nikola Vujović

Miloš Đorđević

Sonja Milojević

Suzana Lukić

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

Program Festivala

04.11. (srijeda)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

Sarajevskiratni teatar (*SARTR*) i *Internacionalni teatarski*
Festival MESS – Scena MESS

BRAŠNO U VENAMA

Tekst: Igor Štikš

Dramaturgija: Dubravka Zrnčić Kulenović

Režija: Boris Liješević

Scenografija: Vedran Hrustanović

Kostimografija: Lejla Hodžić

Muzika: Duško Šegvić

Uloge:

Miki Trifunov

Kača Dorić

Izudin Bajrović

Admir Glamočak

Selma Alispahić

Jasenko Pašić

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

05.11. (četvrtak)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

Crnogorsko narodno pozorište
Podgorica

URNEBESNA TRAGEDIJA

Tekst: Dušan Kovačević

Režija i izbor muzike: Veljko Mićunović

Scenografija i kostimografija: Miodrag Tabački

Uloge:

Ana Vujošević

Mladen Nelević

Vule Marković

Nada Vukčević

Branimir Popović

Branka Stanić

Mete Jovanovski

Mišo Obradović

Momo Pićurić

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

Program Festivala

06.11. (petak)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

NU Dramski teatar – Skopje

2012 - POSLJEDNJI MAKEDONCI

Tekst i režija: Sašo Milenovski

Asistent režije: Bojan Trifunovski

Kostimografija i scenografija: Tihomir Spirovski

Muzički saradnici: Velika Stojkova Serafimovska i Marko Kolovski

Koreografija: Ljupčo Manevski i Snežana Balkanska

Kompozitor: Venko Serafimov

Uloge:

Biljana Beličanec Aleksić

Sanja Arsovska

Biljana Dragičević Projkovska

Trajanka Ilieva

Rubens Muratovski

Zoran Ljutkov

Igor Angelov

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

07.11. (subota)

Nikšićko pozorište, 20,00 h

JU Nikšićko pozorište

PERSONE NON GRATE

Tekst i režija: Obrad Nenezić

Scenografija: Darko Musić

Kostimografija: Nikolina Mijušković

Muzika: Milutin Radonjić

Dizajn: Milovan Kadović

Uloge:

Branka Stanić

Nikola Vasiljević

Karmen Bardak

Aleksandar Radulović

Mihailo Perošević

Off program

Razgovor o predstavi / press – foaje Nikšićkog pozorišta, 22, 00 h

Dodjela nagrada i svečano zatvaranje Festivala / 22,30 h

Smotra umješnosti glume

U Nikšićkom pozorištu sve je spremno za početak velike smotre umješnosti glume – XII „Međunarodnog festivala glumca Nikšić 2015“, koji će biti održan od 2. do 7. novembra. Festival će otvoriti **Veselin Grbović**, predsjednik Opštine, a na svečanosti će biti uručena nagrada „Veljko Mandić“, koja se tradicionalno dodjeljuje za doprinos pozorišnom stvaralaštvu. U takmičarskom dijelu programa Festivala, kako je najavio selektor **Zoran Bulajić**, će biti izvedeno šest predstava, od kojih su tri iz Crne Gore, a druge su produkcija zemalja okruženja (Bosna i Hercegovina, Makedonija i Srbija). On je pojasnio da ove godine neće biti predstava iz Hrvatske, jer nijesu odgovarale kriterijumima, dok iz Slovenije nije bilo prijava.

Festivalski repertoar će otvoriti ansambl predstave „**Bilo jednom u maju**“, čiji je producent Nikšićko pozorište. Predstava je rađena po tekstu mađarskog pisca **Žolta Požgaja**, a adaptaciju i režiju potpisuje **Goran Bulajić**, poznati crnogorski reditelj.

Uloge tumače: **Kristina Stevović, Gordana Mićunović, Nikola Vasiljević, Stevan Radusinović, Jovan Krivokapić, Miloš Pejović, Boban Čvorović i Nebojša Vulcanović.**

Drugog dana Festivala će biti izvedena predstava „**Bizarno**“, koja je rađena u koprodukciji **Narodnog pozorišta iz Beograda i Šabačkog pozorišta**. Tekst je poznatog dramaturga **Željka Hubača**, a režiju je uradila **Snežana Trišić**. U ovoj beogradsko-šabačkoj predstavi igraju: **Igor Đorđević, Nikola Vujović, Miloš Đorđević, Sonja Milojević i Suzana Lukić.**

Sarajevski ratni teatar (SARTR) i tamošnji **Internacionalni teatarski festival MESS**, takmičiće se sa komadom „**Brašno u venama**“, koji je rađen po tekstu **Igora Štiksa**, a u režiji **Borisa Liješevića**. Uloge u predstavi ostvaruju: **Miki Trifunov, Kaća Dorić, Izudin Bajrović, Admir Glamočak, Selma Alispahić i Jasenko Pašić.**

Crnogorsko narodno pozorište, na „Međunarodnom festivalu glumca“, ove godine predstavice se sa „**Urnebesnom tragedijom**“, **Dušana Kovačevića**, čiju režiju potpisuje **Veljko Mićunović**. Uloge u predstavi povjerene su: **Ani Vujošević, Mladenu Neleviću, Vulu Markoviću, Nadi Vukčević, Branimiru Popoviću, Branki Stanić, Metu Jovanovskom, Mišu Obradoviću i Momu Pićuriću.**

Predzadnji dan takmičarskog dijela programa Festivala, rezervisan je za skopski **NU Dramski teatar** i predstavu „**2012 - Posljednji Makedonci**“. Tekst i režiju potpisuje **Sašo Milenovski**, a glumci su: **Biljana Beličalec Aleksić, Biljana Dragičević Projkovska, Trajanka Ilijeva, Rubens Muratovski, Zoran Ljutkov i Igor Angelov.**

Posljednju stranicu repertoara „prelistaće“ glumci „**Personne non grate**“, predstave čiji tekst i režiju potpisuje Nikšićanin **Obrad Nenezić**. Uloge su povjerene crnogorskim i glumcima iz okruženja: **Branki Stanić, Nikoli Vasiljeviću, Karmen Bardak, Aleksandru Raduloviću i Mihailu Peroševiću.**

U okviru *off programa* Festivala, nakon izvođenja predstava, će biti organizovani okrugli stolovi kritike, čiji je moderator **Vanja Kovačević**, novinar i publicista.

Žiri u sastavu **Petar Pejaković** (predsjednik), **Mirko Vlahović** i **Sreten Mitrović** (članovi), odlučice ko će na nikšićkom Festivalu dobiti prestižne nagrade: **Grand prix za najbolju glumicu, Grand prix za najboljeg glumca, Grand prix za najbolji partnerski odnos na sceni, Grand prix za najbolju epizodnu žensku ulogu i Grand prix za najbolju epizodnu mušku ulogu.** Dodjelom nagrada, Festival u Nikšiću će biti završen u subotu, 7. novembra

S.M.

Na svečanom otvaranju Festivala biće uručena nagrada „Veljko Mandić“

Laureat Nikola Vavić

Na svečanom otvaranju Festivala glumca u Nikšiću, biće uručena **nagrada „Veljko Mandić“**, koju Nikšićko pozorište tradicionalno dodjeljuje za doprinos pozorišnom stvaralaštvu. Ovogodišnji žiri za dodjelu tog prestižnog priznanja: **Andro Martinović** (pre-dsjednik) i članovi **Goran Bulajić** i **Vojislav Krivokapić**, jednoglasno je odlučio da nagradu dodijeli **Nikoli Vaviću**, poznatom crnogorskom reditelju.

Vavić je jedan od prvih diplomiranih reditelja u Crnoj Gori i početak njegove karijere vezuje se za rad Narodnog pozorišta u Nikšiću.

Nikšićko pozorište je odluku o dodjeli nagrade „Veljko Mandić“, donijelo na sjednici Pozorišnog savjeta, u maju, 2005. godine. Nagrada se sastoji se od plakete i novčanog dijela u iznosu od 1884 eura, što podsjeća na godinu kada je izvedena „Slobodarka“ prva pozorišna predstava u Nikšiću.

Do sada je to značajno priznanje dobilo šest eminentnih pozorišnih stvaralaca iz Crne Gore i regiona: Drago Malović, Branislav Mićunović, Blagota Eraković, Goran Bulajić, Mira Stupica i Dragica Tomas.

U ovom tekstu i sjećanje na Veljka Mandića, barda crnogorskog glumišta: Mandić je ostvario veliki broj uloga u filmovima i televizijskim serijama renomiranih crnogorskih i jugoslovenskih reditelja: „Zle pare“, „Lelejska gora“, „Nizvodno od sunca“, „Horoskop“, „Tišine“, „Hajka“, „Maratonci trče počasni krug“, „Petrijin venac“, „Dorotej“, „Šest dana juna“, „U ime naroda“, „Pusta zemlja“, „Đekna još nije umrla a ka' će ne znamo“. Dobitnik je Zlatne arene u Puli, za epizodnu ulogu u filmu „Vrhovi Zelengore“ (1979). Na Festivalu glumačkih ostvarenja u Nišu, za ovu rolu dobio je nagradu za najbolju epizodnu ulogu. Isto priznanje dobio je i za ulogu Kara-Zaima, u filmu „Derviš i smrt“ (1974). Autor je više dramskih tekstova: „Snaha je doputovala“, „More do koljena“, „Djevojačka kula“, „Na petom boju“, „Paun i jorgovan“ i dr. Veljko Mandić je režirao nekoliko predstava. Nakon nakon što je u Nikšiću pozorište ugašeno, aktivno je učestvovao u razvoju pozorišne djelatnosti KUD-a „Zahumlje“. Dvostruki je laureat najvišeg državnog priznanja Crne Gore – Trinaestojulske nagrade.

„Vedri humoristički prizori Veljka Mandića, ni do danas nijesu izgubili svoju svježinu i aktuelnost, dramsku ubjedljivost, smijeh, tendenciju za humanizacijom čovjeka, a posebno za deblokiranjem anahronog dijela crnogorske svijesti koja je prijetnja razvoju“, zapisano je u jednom od osvrtu na Mandićev portret.

S. M.

Večeras na programu Festivala

„Bilo jednom u maju“ - višeznačna drama

Prvu stranu kataloga XII „Međunarodnog festivala glumca Nikšić 2015“ će otvoriti ansambl predstave Nikšićkog pozorišta „**Bilo jednom u maju**“. Komad je rađen po tekstu savremenog mađarskog pisca **Žolta Požgaja**, a u adaptaciji i režiji **Gorana Bulajića**, poznatog crnogorskog reditelja. U ovoj „višeznačnoj“ drami, uloge su povjerene: **Kristini Stevović, Gordani Mićunović, Nikoli Vasiljeviću, Stevanu Radusinoviću, Jovanu Krivokapiću, Milošu Pejović, Bobanu Čvorović i Nebojši Vulcanoviću**. Oni su svojim artizmom, „okupljeni“ oko Kristine Stevović, ovu „višeznačnu“ dramu pretvorili u „praznik glume“, ili „glumački spektakl“.

Ansambl predstave „Bilo jednom u maju“

Stevović je na izuzetan dramaturški način, uspjela u svakom pogledu da izvuče cjelinu priče. Ostali glumci se pojavljuju fragmentarno, ali je pojedinačno svakom od njih, postigao maksimum. Segmente priče upakovane u sedam crtica - osam cjelina, glumci su dočarali veoma uvjerljivo, tako da pažnja gledaoca kulminira iz fragmenta u fragment. To je, između ostalog, već na početku inscenacije teksta, reditelj Bulajić imao u zamisli.

„Riječ je o tzv. literarnom pozorištu koje hoće glumca i njegov artizam. Upravo na ovim premisama je zasnovan autorski, teatarski proces, u ovoj predstavi. Bez totalnog glumačkog angažmana u svim nijansama, 'krupnim planovima', od smijeha do suza, ova predstava je skoro nemoguća. Od prve probe glumci su bili 'svoji na svome' i radost glumačkog traganja se gradacijski kretala kroz sve probe. Ja volim glumački poziv i mislim da bez dobre glume i emocija u radu, nema uspješnog rada u pozorištu“, riječi su Bulajića.

On dodaje da se radi o „komadu moderne fragmentarne dramaturgije. Rediteljski tačno kroz izuzetnu montažu precizno napisanih i mogućih situacija, tipiziranih likova, drama gradacijom vodi u globalnu scensku metaforu o otuđenju i 'filozofiji slučaja'“.

Osim zanimljive, savremene priče, izvanredne glume, predstavu prati i dobra scenografija, koju potpisuje **Anka Gardašević**, kostimografija - djelo **Jelene Đukanović** muzika „Autogenog treninga“.

Tema predstave je univerzalna i tretira prolaznost, usamljenost i otuđenje. Pripovijedanje i dramska igra vezana je za sudbinu žene, koja u potrazi za srećom, nailazi na sudbine onih koji na kraju budu žrtve te njene potrage. Sonja Vujadinović, novinarka RTV NK, Bulajićevu postavku Požgajevog teksta, vidjela je kao monumentalnu, realističnu priču, „uz suptilno dodate psihološke, esencijalne začine, djelimično i groteskne“.

S. M.

... Riječ više...

Festival glumca otvara novo poglavlje u crnogorskoj kulturi

„Međunarodni festival glumca“, u novim okolnostima, je u prilici da uz podršku Opštine Nikšić i Ministarstva kulture Crne Gore, unaprijedi svoju osnovnu funkciju, plemenitu misiju afirmacije glumačkog stvaralaštva i pozorišne umjetnosti.

Selekcija ovogodišnjeg Festivala je, pored umjetnosti glume kao obavezujućeg polazišta, prilagođena većoj, funkcionalnijoj sceni i brojnijem gledalištu. Napokon, na Festivalu mogu da učestvuju scenografski zahtjevne predstave iz pozorišnih centara (Podgorica, Beograd, Sarajevo, Skoplje). Dakle, Festival će, nadamo se, na obostrano zadovoljstvo, dobiti novu formu i kvalitet.

Kao što smo prošle godine obećali, „Međunarodni festival glumca“, ove puta, održavamo na novoj sceni Nikšićkog pozorišta. Manifestacija od osvjedočenog značaja za teatarski život regiona, ima dostojne uslove za izvođenje najzahtjevnijih predstava. Kroz redovni repertoar Nikšićkog pozorišta i brojna gostovanja, sasvim inoviran pozorišni ambijent je opravdao očekivanja publike i brojnih teatarskih stvaralaca i na najljepši način obilježio 130 godina pozorišnog života Nikšića.

Festival će se, prije svega, baviti suštinskim segmentom pozorišta - glumom i glumcem, sveltremenskim fenomenom glumačke igre. Tako će žiri i ubuduće dodjeljivati samo glumačke nagrade.

Prestižna nagrada „Veljko Mandić“, koja nosi ime tog istaknutog glumca i svestranog pozorišnog stvaraoca i uručuje se za izuzetan doprinos pozorišnom stvaralaštvu, biće dodijeljena na otvaranju Festivala. Na narednim Festivalima biće dodjeljivana bijenalno.

Koristeći prethodna pozitivna iskustva i uvijek dobru energiju publike u novom prostoru, siguran sam da ćemo ovim Festivalom otvoriti novo poglavlje kulturnog života grada i države. Dobro došli na Međunarodni festival glumca!

Milorad Guto Jovanović
(predsjednik Savjeta Festivala)

... Riječ više...

Festival žanrovske raznolikosti

Program XII „Međunarodnog festivala glumca - Nikšić 2015“ u cjelosti je takmičarskog karaktera. Svih šest predstava su u zvaničnoj konkurenciji za glumačke nagrade Festivala. Ta činjenica potvrđuje suštinu bića i identiteta Festivala da i dalje ostaje i opstaje u sopstvenoj osnovi - kao glumački festival. Takva odrednica je i profilisala selekciju ovogodišnjeg festivalskog repertoara. U svim predstavama dominira gluma i glumačko umijeće uz potpuno uvažavanje svih elemenata koji stvaraju i čine predstavu.

Koncepcija festivalskog repertoara je žanrovski raznovrsna sa posebnom specifičnošću koju donosi ovogodišnje festivalsko izdanje, i skoro sve predstave, uz sopstvenu žanrovsku višeslojnost, funkcionišu na granici između komedije i tragedije. Da li kao crnohumorna, ili duhovita drama, suštinski poprimaju dimenziju tragikomičnosti. U tom kontekstu jasno se definišu dva bloka predstava.

Teme svih ovih komada su ovovremenske, savremene, društveno aktuelne, ali i univerzalne.

Dramaturgija festivalskog koncepta formalno ne apsorbuje klasiku. Međutim, u svim dramskim djelima kao predlošcima inscenacija ovih scenskih ostvarenja, neminovno se isčitavaju njeni postulati. Takav istraživački opus, upravo doprinosi unapređenju i daje na značaju dimenziju više još jednoj teatarskoj smotri u Nikšiću, koja opravdano, već skoro dvije decenije, zavrđuje posebnu pažnju pozorišnih poslenika i poklonika na širim prostorima.

Zoran Bulajić, selektor Festivala

... Riječ više...

Gluma je čovjekolika umjetnost

„Međunarodni festival glumca“ u Nikšiću, je tradicionalno, prije svega, posvećen glumcu i glumačkom stvaralaštvu. Od prošle godine na Festivalu se do-djeljuju samo glumačke nagrade.

Predstava je skoro uvijek kolektivni čin i glumac je dio teatarskog sinkretizma. Savremeno pozorište raznoliko tretira glumca, od glumca marionete, do najsloženijih postupaka otvaranja glumačke intime i privatnosti. U vječnom traganju za svima potrebnom katarzom, na različite načine, pokušavamo da nađemo odgovore i probudimo emocije. Glumac je uvijek na početku i na kraju priče, dušom i tijelom akter rituala koji traje od postanka. Gluma je čovjekolika umjetnost.

Zato je dobro što postoji Festival koji se bavi glumačkim artizmom, kroz različite forme njegovog predstavljanja. Za ovu priliku, umjesto esejiziranja, preporučujem još jedno čitanje Pasternakove pjesme „Hamlet“.

Goran Bulajić

HAMLET

Žagor stade. Već sam usred bine.
O dovratak naslonjen: ja lovim
u odjeku nekom iz dubine
Šta će biti sa životom ovim.

Na mene je uperen mrak noći
kroz hiljadu dvogleda na osi.
Ave oče, ako si u moći,
Mimo mene ovu čašu nosi.

Volim tvoju zamisao i ja
i slažem se da me rola vodi.
Al se druga drama sad odvija
i ovog me puta oslobodi.

No redosled ima svako dejstvo
i kraj puta neće se izbeći.
Sam sam, tone sve u farisejstvo.
Proći život - nije polje preći.

Boris Pasternak (1890-1960)

...Najava programa za utorak, 3. novembar ...

„Bizarno“ o marginalizovanim likovima

„Bizarno“, predstava beogradskog Narodnog pozorišta i Šabačkog pozorišta, će biti izvedena drugog dana takmičarskog dijela „Međunarodnog festivala glumca Nikšić 2015“. Taj koprodukcijski projekat rađen je po tekstu **Željka Hubača**, dok režiju potpisuje **Snežana Trišić**. Scenografija je djelo **Darka Nedeljkovića**, a kostimografiju je uradila **Marina Medenica**. Kompozitor je **Srđan Marković**, dok su uloge povjerene glumačkom petercu: **Igoru Đorđeviću**, **Nikoli Vujoviću**, **Milošu Đorđeviću**, **Sonji Milojević** i **Suzani Lukić**.

Detalj iz predstave „Bizarno“

„Bizarno“, prema ocjeni kritike, zadovoljava sve aspekte gledaočevog očekivanja. Hubačev tekst je 2010. godine, na regionalnom festivalu u Bosni i Hercegovini proglašen najboljim savremenim tekstom. Rediteljka Trišić, je tu dramu na scenu postavila u „tri tragikomične priče, koje se dešavaju u novobeogradskom soliteru. I tekst i predstava su dati u maniru novog brutalizma, evropskog stila u dramaturgiji razvijenog sredinom devedesetih godina, sa kojim dijele specifičnosti bavljenja likovima sa margine: narkomanima, ubicama, samoubicama, kriminalcima, zatim direktnog označavanja nasilja, frag-

mentarnu formu, kao i upadljiv uticaj filma, radikalnijih poetika Kventina Tarantina ili Denija Bojla“, navodi su iz jedne od kritika u beogradskim vodećim dnevnicima. Kritika cijeni da režija ovog komada ne bježi „od scenskih surovosti. Naprotiv, one su na sceni vrlo eksplicitno prosute.“

Tekstopisac Željko Hubač, nakon inscenacije svoje drame, gledaocu i čitaocu postavlja pitanja: „Da li ste se ovih dana probudili sa osjećajem kao da hodate po ivici provalije? Da li vas je taj produženi efekat života na svakojakim ivicama – egzistencije, ljubavi, sreće, tuge, osmijeha, suza, iščekivanja boljeg – umorio? Ili ste se već svikli na njega, toliko da je taj i takav život u kojem je horizont iščekivanja u vječitoj magli, postao čak i pomalo udoban?“

Vraćaju li nam se devedesete godine prošlog vijeka kao bumerang? Ili možda iz tog blatnjavog perioda naše hronike najnižih strasti nikada nijesmo uspjeti da iskoračimo, čak ni onda kada smo decenijama prije devedesetih vjerovali da su one nemoguće?

Da li je grijeh biti optimista? Da li širenjem lažnog optimizma mi ustvari okrećemo glavu od realne svakodnevice? Da li će nas zbog tog ćutanja prozivati pokolenja, koja će biti već dovoljno daleko od zemlje iz koje smo ih istjerali našom indolentnošću? Ali, koji to pesimizam ima perspektivu, pitaćete se“?

Koliko zapitanosti, za samo jedno jutro... Imamo li mi logičan odgovor na makar jedno od tih jutarnjih životnih pitanja? Nemamo. Pa ipak, nastavljamo sa životom i tog jutra. I svakog narednog. Dakle, zaključka nema. Ostala je samo bizarnost filozofskog diskursa. Ili je sve mnogo prizemnije i tako proketo neizdrživo – bizarno“!

S.M.

Geneza Festivala

Smotra glume na putu za „akademiju“

„Međunarodni festival glumca“, pozorišna manifestacija koju organizuje Nikšićko pozorište, je prema svojoj programskoj koncepciji, u osnovi posvećena glumi i glumcu kao „osnovama dramske umjetnosti i pozorišta uopšte“. Na tom teorijskom, ali i praktičnom postulatu, koji na pijedestal stavlja „njegovo visočanstvo“ glumca, utemeljen je „Međunarodni festival glumca“, koji se pod tim nazivom u Nikšiću organizovao sedam puta, ili jedanaest, imajući u vidu njegove ranije različite forme.

Istorijat nikšićkog Festivala potiče iz ranih devedesetih godina minulog vijeka, u vrijeme kada pozorište u Nikšiću nije ni postojalo. Kulturno umjetničko društvo „Zahumlje“ tih godina, kao i ranije, kroz svoje programe je njevalo i pozorišne izraze, čime se održavala prekinuta nit pozorišnog stvaralaštva u Nikšiću. U „Zahumlju“ je pokrenuta ideja o organizovanju pozorišnog festivala. Tako je u aprilu 1995.godine održan „Prvi festival monodrame Crne Gore“. Već sljedeće godine, Festival monodrame prerastao je u „Jugoslovenski festival pozorište jednog glumca“. U maju sledeće godine (1997.), održan je drugi jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“. Treći Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“ održan je u aprilu 1998. godine. Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“, godine 1999. nije održan. Kao „Međunarodni festival glumca“, ustanovljen je i realizovan 2000.godine takođe u organizaciji „Zahumlja“, i poslije toga je nastupila sedmogodišnja pauza.

Nikšićko pozorište, je u februaru 2007. godine, obnovilo tu značajnu pozorišnu smotru, koja je okupila pozorišne stvaraoce sa prostora ex- Jugoslavije. Za selektora Festivala, na period od tri godine, imenovan je poznati crnogorski reditelj Blagota Eraković. U „Nikšićkom pozorištu“ formiran je u to vrijeme Sekretarijat festivala, koji su sačinjavali timovi iz sastava zaposlenih, tako da je cjelokupna priprema i organizacija Festivala bila dobro osmišljena, što je i dalo kvalitet i rezultiralo efikasnom i besprekornom festivalskom atmosferom. Od tada je Festival ostvario višestruku misiju, suštinski potvrdio svoje ime i ustanovio sopstveni identitet.

Kroz svoju razvojnu genezu i hronologiju, Festival je tragao upravo za svojom prepoznatljivošću, prolazeći kroz različite forme, od Festivala monodrame, Festivala jednog glumca, do „Međunarodnog festivala glumca“. Festival je, naročito kroz izdanja, organizaciju i produkciju Nikšićkog pozorišta, konačno utemeljio svoje biće i suštinski se ostvario kao Festival glumca.

Festivalske koncepcije, od 2007. godine, kada je obnovljen i ustanovljen „Međunarodni festival glumca“, pozorišnoj publici su podarile potpunu žanrovsku raznovrsnost. Istovremeno, Festival je ponudio u glumačkom izrazu i iskazu, široku raznolikost u kreaciji i interpretaciji. U teoretskom smislu, Festival je iz godine u godinu poprimao duh i sa aspekta dramaturške i teatrološke nauke, postao „akademija u malom“. Tako je stvorio i opravdao sopstvenu osobenost. Baštineći bogatu kulturnu i pozorišnu tradiciju, Nikšić je uvijek imao izuzetnu pozorišnu publiku. Tokom poslednjih izdanja, Festival je doveo izrazito mladu i senzibilnu publiku, što je još jedan kvalitet i posebna misija cjelokupnog projekta, koji, prema ocjenama učesnika, pozorišnih kritičara i teatrologa, ima sigurnu budućnost.

Festival je u Nikšić „doveo“ velika glumačka i rediteljska imena iz zemlje i regiona: Špira Guberinu, Ivicu Vidovića, Zijaha Sokolovića, Mirjanu Karanović, Milana Laneta Gutovića, Nedu Arnerić, Anu Karić, Borisa Buzančića, Meta Jovanovskog, Joanu Popovsku, Emira Hadžihafizbegovića, Mirsada Tuku, Borisa Liješevića, Dobrilu Stojnić, Slobodana Ljubičića, Elizabetu Đorevsku, Natašu Ninković, Dragana Petrovića, Jasnu Đuričin, Mirka Vlahovića, Mladena Nelevića, Nadu Vukčević, ... Oni i njihove druge kolege, u rediteljskim bravurama najpoznatijih imena sa prostora bivše Jugoslavije, Festivalu su dali posebnu umjetničku vrijednost, koja ga, između ostalog, čini i prepoznatljivim.

...Teatrologija...

Naučne teze o umjetnosti glume

Značaj transformacije u glumi

„Glumac koji glumi jednu ulogu, koliko god rafinirano njegovo izučavanje bilo, uvijek će biti inferioran glumcu koji kontrolira mnoge uloge“.¹

Mr Branka Femić Šćekić

Prihvativši tezu da je jedina transformacija u glumi kreativna transformacija, u nastavku želimo da dokažemo da je transformacija vještina koja bogati i unapređuje glumčeve umjetničke sposobnosti.

Lično gledalačko, glumačko, pedagoško iskustvo, te zapisi o gledalačkom iskustvu u prošlosti i danas, i zapisi o naporima koji glumci (i njihove kolege, profesori, treneri, reditelji i producenti) ulažu u savladavanje ove vještine, čine da transformaciju smatramo ne za ključni, ali svakako za bitan uslov za postizanje vrhunskih glumačkih rezultata, za bitnu karaktristiku glume (koja dobru odvaja od izuzetne), te kao važan kriterijum za procjenu stepena kvaliteta igre.

Neki od najvećih teoretičara glume smatraju transformaciju za najvažniju glumačku vještinu, a vještinu transformacije za najveću vrlinu u glumi. Stanislavski u par navoda ističe važnost vještine transformacije – „preobrazbaikarakternost... To su najvažnija svojstva i sposobnosti glumca. (...) Preobrazba i karakternost postaju svima neophodni... svi glumci bez izuzetka - tvorci likova - dužni su preobraziti se i biti karakterni. Nekarakternih uloga nema“². Kako je i sam bio okarakterisan kao glumac velike moći transformacije, moguće da je zbog posvećenosti ovom segmentu glume „cijelu scensku umjetnost (glumu B.F.) shvatao kao umjetnostproživljavanjajumjetnosttransformacije“.³

Možda se Stanislavski u formulisanju svog doživljaja umjetnosti glume oslonio na svoje prethodnike glumce i teoretičare koji su stvarali još vijek prije njega. Oni formiraju „konceptiju idealnog glumca sedamnaestog vijeka: transformacija, odličan glas i dikcija, potpuno predavanje glumi“⁴. Prema tom kriterijumu idealni glumci sedamnaestog vijeka u Engleskoj, bili su Tomas Beterton za kog je napisano da posjeduje mnogo vrlina, ali još “jedna fenomenalnija osobina Betertona je bila u varijacijama duha različitih karaktera koje je igrao. (...) Beterton je podizao svoje likove iz groba, davao im dah, postajao oni u pokretu, govoru i pojavi. Kada vješt glumac ujedini sve ove snažne osobine nagradiće vaš pogled, vaše uvo i vaš razum. Da bi ste postigli zadovoljstvo koje proizilazi iz te harmonije, morate biti prisutni“⁵. I Vilijam Montfort uz sve kvalitete koje je posjedovao, posjedovao je i jednu specifičnost svoje igre koja je posebno hvaljena – sposobnost transformacije. “Različitost njegovog genija koje je samo nekoliko velikih glumaca pokazalo, u tome je što je umio da u potpunosti promijeni sebe. (...) Ovdje ovaj čovjek,

njegov glas, gest, stav, više nije bio Monfort već drugi čovjek”⁶. Vjerovatno je onaj od nekoliko velikih glumaca sa kojim su poredili Montforta bio Dejvid Gerik. Geriku je jednom prilikom udijeljen kompliment sljedeće sadržine: “Ono što me iznad svega pogađa je ta raznolikost u tvojoj glumi, i ti koji si potpuno drugačiji čovjek u Liru od onog u Ričardu”⁷. Koklen ide do svojevrstne radikalizacije stava o transformaciji da uspješnost glume izjednačava sa uspješnošću transformacije⁸. A kako je u savremenom dobu? Nisu li najhvaljeniji glumci oni koji iz uloge u ulogu, od lika do lika, takvom superiornošću igre plijene našu pažnju, simpatije i komplimente i gledajući ih u različitim ulogama, uvijek nas iznenade svojom sposobnošću da kreiraju lik sa kojim saosjećamo ili koji nas zabavlja. Komplimente slične onim koje je primao Gerik dobijala je i Uta Hagen za svoja izvođenja u Americi sredinom dvadesetog vijeka. O Kejt Blašet pišu „After watching the first minute or two, i forget that it’s Cate and I’m interested in the character”⁹. Nijesu li ove riječi hvale o glumcima dovoljni razlozi da transformaciju posmatramo kao jednu od ključnih parametara po kojima određujemo nivo kvaliteta glume?

Mada govori o umjetnosti dramaturgije, ne o umjetnosti glume Josip Kolundžić ističe važnost karakterizacije u komadu. „Trajna vrijednost komada počiva na njegovoj karakterizaciji. Karakterizacija usredsređuje pažnju. Ona je glavno sredstvo kojim se stvara simpatija publike za radnju i ličnosti komada. (...)”¹⁰ Besmisleno je pretpostaviti da će reditelj i glumci postići vrhunski rezultat, na osnovu same skice situacije ili grupe situacija bez karakterizacije”¹¹. Njegov osvrt na važnost karakterizacije dramskog komada u kontekstu glumačke umjetnosti možemo posmatrati kroz prizmu važnosti karakterizacije lika, odnosno transformacije glumca. Kolundžić ističe da je „individualizacija u drami znak razvijenog majstorstva“, mi ćemo reći da je karakterizacija lika i transformacija u glumi znak razvijenog majstorstva, jer podrazumijeva poznavanje umjetnosti glume, njenih činilaca i principa koji ih povezuju i njenu rea

Utvrdivši važnost transformacije u glumačkom djelovanju, i značaj te sposobnosti u određivanju kvaliteta igre, važno je da podsjetimo da transformacija podrazumijeva skup principa uređenih u jedan sistem – „Transformacijasevršiuskladusazahtjevimalikaiulogeioostalihazatuprilikuustanovljenihpravila, nikakozbogsebeiliproizvoljno”¹². Oni koji poznaju tehniku transformacije su i hvaljeni – „samorijedakglumac, odličanglumacmožeovakoskinutiiopepntatragstavitisvojumasku”¹³ „ako ne savladaju transformaciju diplomirani studenti glume kreću u profesionalnu karijeru bez najvažnije alatke svog zanata.”¹⁴. Slično piše i Koklen, transformacija je djelo majstora¹⁵ i za to snagu nemaju svi. Čak niti najveći trud i rad nam neće uvijek omogućiti da to dostignemo¹⁶.

Da je transformacija glumca kao sposobnost važna i da je ona rezultat vještine, mogli smo da zaključimo iz navedenih primjera. Sada nam preostaje da (...) u cilju daljeg dokazivanja postavljene hipoteze pokušamo da sagledamo sve elemente koji su nam neophodni u savladavanju te „alatke našeg zanata“, koju smo kroz rad na praktičnom dijelu ovog magistarskog rada (*Porodične priče*) zajedno sa kolegama pokušali da ispitamo i da dostignemo.

(Segment magistarskog rada „Transformacija u glumi, transformacija glumca u lik, transformacija lika“)

1 Benoit Constant Coquelin, *Dvojna osobnost glumca*; Toby Cole and Helen Krich Chinoy, *Actors on acting*, Njujork, 1970, str. 176.

2 Stanislavski, *Rad glumca na sebi II*, Prolog, Zagreb, 1991, str. 147.

3 Stanislavski, *Rad glumca na sebi II*, Prolog, Zagreb, 1991, str. 150.

4 Ričard Barbidž, *Erl od Pembrouka*; Cole and Chinoy, ibid, str. 83.

5 Tomas Beterton, *Umjetnost igre i dužnosti i kvalifikacije glumca*; Cole and Chinoy, ibid, str. 86.

6 Cole and Chinoy, ibid, str. 97.

7 Dejvid Gerik, *Esej A Short Treatise On Acting*; Cole and Chinoy, ibid, str. 112.

8 „Evo ga Bressant!” ili o kome god se radilo, publika će zavikati: „Ah, ovo je Tartuffe!” – ako reakcija ne bude takva tvoj rad je uzaludan“, Koklen, *Dvojna osobnost glumca*; Cole and Chinoy, ibid, str. 172.

9 Nakon gledanja privih par minuta, zaboravljam da je to Kejt i zanimam se za lik. Reditelj Jim Jarmusch. Jim memorably cast the actress in dual roles in ‘Coffee and Cigarettes’ - told Filmink, <http://cateblanchett.net/articles>

10 Josip Kolundžić, *Primeri i z tehnike drame*, Beograd, Akademija umetnosti, 1996, str. 214.

11 Josip Kolundžić, *Primeri i z tehnike drame*, Beograd, Akademija umetnosti, 1996, str. 222

12 Boro Stjepanović: *GLUMA III; Igra*, Univerzitet Crne Gore - Podgorica, Sterijino pozorje - Novi Sad, 2005, str. 35.

13 Denis Didro, *Paradoks o glumcu*, Zagreb, Zora, 1958.

14 Vladimir Jevtović, *Uzbudljivo pozorište*, GEA, Beograd, 1997, str 51.

15 *Njegova personifikacija podlaca (gada, hulje, lopova), s gnusnom otrcanošću, i prezentacija sluge i ljubavnika kraljice, s tragičnom veličanstvenošću njegova lica, bile su poput djela majstora*, Kokolen, *Dvojna osobnost glumca III*, Cole and Chinoy, ibid, str. 173.

16 Kokolen, *Dvojna osobnost glumca III*, Cole and Chinoy, ibid, str. 173.

JU Nikšićko pozorište

Trg Save Kovačevića, br 5

Tel. 040/213-566

e-mail: niksickopozoriste@gmail.com

Web sajt: www.niksickopozoriste.me

Redakcija biltena

Tekstove piše i bilten uređuje: **Slavojka Marojević**

Dizajn korica: **Milka Delibašić**

Fotografije: **Vesko Perović**

Grafički prelom i dizajn strana: **Milinko Žižić**

Tehnička priprema tekstova: **Vesna Vukićević**

e-mail redakcije biltena: slavam@t-com.me

Tel. 040/213-566

067/636-147

Tiraž: 50 primjeraka

